

Topalekua

114 zk. 2023ko maiatza

UPV/EHUko GIZARTE KONTSEILUA
CONSEJO SOCIAL DE LA UPV/EHU

UNIBERTSITATE PUBLIKOKO LANGILE-GASTUAK GUZTIRAKOAREN % 77 BAINO GEHIAGO DIRA

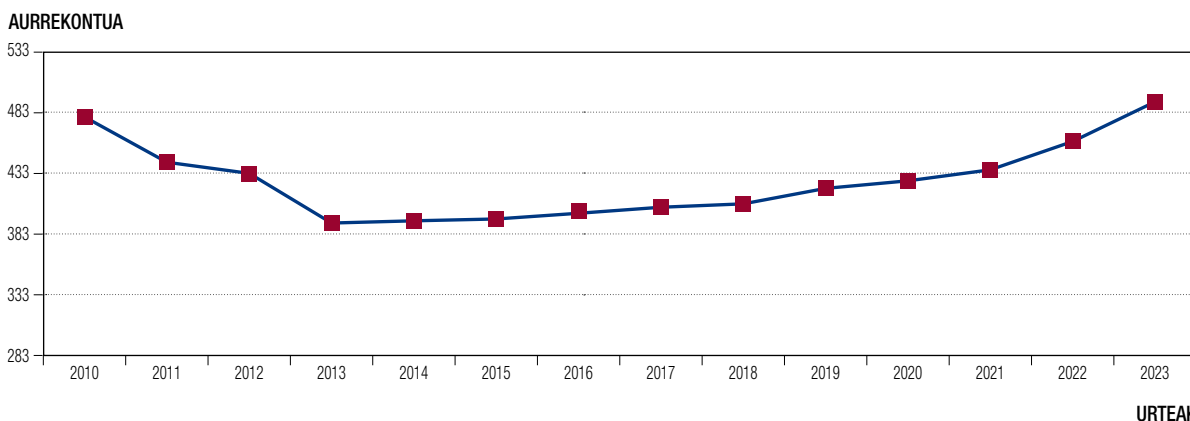
UPV-EHUK 494 milioi euro baino gehiagoko aurrekontua izango du aurten, 2022an baino % 7 gehiago

Universidad del País Vasco/Euskal Herriko Unibertsitateak 494,5 milioi eurotik gorako aurrekontua izango du aurten, 2022an esleitutakoa baino % 7 handiagoa. Zenbatekoak erakusten du unibertsitateko aurrekontua etengabe hazi dela duela 10 urtetik hona.

Euskal Herriko Unibertsitateko Gizarte Kontseiluaren osoko bilkurak, joan den apirilaren 26ko bilkuran, UPV/EHUren 2023ko ekitaldirako aurrekontuari oniritzia eman zion, unibertsitate horretako Gobernu Kontseiluak joan den apirilaren 18an onartutako proiektua eta proiektu horri buruz Ekonomia eta Finantza Batzordeak egindako txostena aztertu ondoren.

UPV/EHUK 2023an izango duen guztizko aurrekontutik 434 milioi baino zertxobait gehiago (guztizkoaren %87,77) jasotako Tasa eta bestelako diru-sarrereri eta Transferentzia arruntei dagozkie. Horrez gain, 37,2 milioi euro programa-kontratuei dagozkie (guztizkoaren %7,5), 14,6 milioi euro Inbertsiorako Urte Anitzeko Planari, eta 450.000 euro UPV/EHUko Gizarte Kontseiluari berari (aurreko ekitaldian esleitutako zenbateko bera).

AURREKONTUAREN BILAKAERA 2010-2023

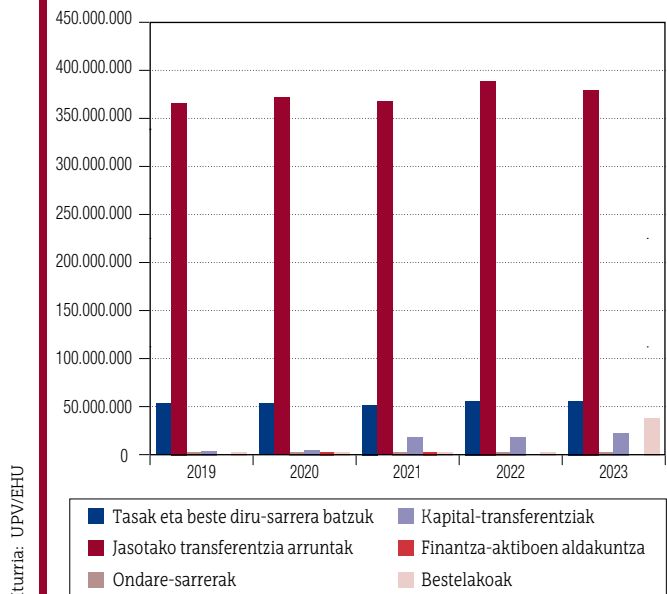
Kapitulukako azterketan, **aurtengo gastuaren zati nagusia langile-gastuetara bideratuko da, 354 milioi euro** (guztizkoaren % 77, duela 15 urte % 58koa zen). Langile-gastuen partida 16 milioi euro baino pixka bat gehiago handitu da azken urtean, aurreko aurrekontuko programa-kontratuak kontuan hartu gabe, hau da, urtean % 4,89 igo da. Kasu honetan, UPV/EHUren 2023ko aurrekontuetako langile-gastuen gehikuntza handiagoa (6,56 milioi euro) **ikerketarako deialdiak handitzearen ondorio** izan da, ikertzaila berriak sartzea baitute helburu.

Transferentzien gehikuntza

Diru-sarreraren kontu-sailari dagokienez, eta aurreko aurrekontuko Programa-kontratuak kontuan hartu gabe, nabarmentzekoa da, alde batetik, jasotako transferentzia arrunten bilakaera: 15 milioi euro gehiago, 378 milioi euro-raino. Bestalde, ekitaldi honetan UPV-EHUk hazkunde handia izan du kapital-transferentzietan, 2022an 9 milioi euro izatetik ekitaldi honetan 22 milioi izatera igaro baita. **Gehikuntzaren zatirik handiena Bizkaiko hiriburuan Medikuntza eta Erizaintza Fakultate berria eraikitzea bideratu da.**

Unibertsitatearen beraren funtzionamendu-gastuei dagokienez, 82 milioi euroko aurrekontua egin da (2022an 70 milioi eurokoa izan zen). Igoera hori **Energia Elektrikoa eta Gas Naturala partidetara bideratu da, energia-aren kostuetan izandako igoera orokortuen ondorioz.**

AURREKONTUAN SARTUTAKO DIRU-SARREREN BILAKAERA 2019-2023

Gastu guztien artean, 2. Ikerketa Programa ere nabarmentzen da, 11 milioi euro gehiago baititu 2022. urtearekin alderatuta. Igoera hori ikerkuntzarako dirulaguntzen deialdietan aurreikusten den igoeraren ondorio da.

UPV/EHU, 2023ko AURREKONTUEN PROIEKTUAREN ETA 2022ko AURREKONTUEN PROIEKTUAREN ARTEKO KONPARAZIOA

	2023	2022	ZENBATEKOA	ALDARUNTZA
	PROIEKTUA	PROIEKTUA		%
DIRU-SARRERAK				
Tasak eta beste diru-sarrera batzuk	55.690.000	54.010.000	1.680.000	3,11
Tasak	36.390.000	36.390.000	0	0,00
Tasa akademikoak	34.250.000	34.250.000	0	0,00
Beste tasa batzuk	2.140.000	2.140.000	0	0,00
Zerbitzuen salmenta	19.300.000	17.620.000	1.680.000	9,53
Kanpoko kontratuak	11.500.000	10.000.000	1.500.000	15,00
Bestelako diru-sarrerak	7.800.000	7.620.000	180.000	2,36
Jasotako transferentzia arruntak	378.403.014	387.561.014	-9.158.000	-2,36
Ondare-sarrerak	400.000	480.000	-80.000	-16,67
Kapital-transferentziak	22.400.000	18.148.745	4.251.255	23,42
Bestelakoak	37.650.000	450.000	37.200.000	8266,67
Gizarte Kontseilua	450.000	450.000	0	0,00
Programa-kontratuak	37.200.000	0	37.200.000	100,00
DIRU SARRERAK GUZTIRA	494.543.014	460.649.759	33.893.255	7,36
GASTUAK				
Pertsonal gastuak	354.665.730	354.306.941	358.789	0,10
Funtzionarioak	142.539.656	143.307.118	-767.463	-0,54
Lan-kontratuak	124.100.526	126.573.875	-2.473.349	-1,95
Bestelakoak	30.479.100	23.439.026	7.040.074	30,04
Prestazioak eta gastu sozialak	57.546.448	60.986.922	-3.440.474	-5,64
Funtzionamendu-gastuak	81.911.332	77.591.212	4.320.120	5,57
Errentamenduak	381.942	335.155	46.786	13,96
Inbertsioen konponketa eta kontserbazio arrunta	4.114.456	3.987.432	127.024	3,19
Bulegoko materiala	2.786.788	2.998.703	-211.915	-7,07
Hornidurak	43.970.990	35.292.693	8.678.297	24,59
Hainbat gastu	6.003.339	7.132.684	-1.129.346	-18,83
Beste enpresa batzuek egindako lanak	22.630.912	25.413.874	-2.782.962	-10,95
Zerbitzuagatiko kalte-ordaina	2.022.906	2.430.672	-407.766	-16,78
Finantza-gastuak	95.613	112.790	-17.177	-15,23
Gastu arruntetarako transferentziak eta dirulaguntzak	3.693.582	4.273.430	-579.848	-13,57
Inbertsio errealak	15.023.307	22.429.380	-7.406.074	-33,02
Eraikinak eta bestelako eraikuntzak	6.335.100	8.651.794	-2.316.694	-26,78
Makineria, instalazioak eta lanabesak	413.466	332.512	80.954	24,35
Garraio-elementuak	18.500	18.500	0	0,00
Altzariak eta tresnak	647.530	950.924	-303.394	-31,91
Informazio-prozesuetarako ekipiak	1.423.097	1.576.146	-153.049	-9,71
Ekipamendu zientifikoa	5.854.615	6.123.554	-268.939	-4,39
Bestelako ibilgetu materiala	330.717	4.675.950	-4.345.233	-92,93
Ibilgetu inmateriala	281	100.000	-99.719	-99,72
Finantza-aktiboen aldakuntza	70.000	70.000	0	0,00
Finantza-pasiboak	1.433.450	1.416.005	17.445	1,23
Bestelakoak	37.650.000	450.000	37.200.000	8266,67
Gizarte Kontseilua	450.000	450.000	0	0,00
Programa-kontratuak	37.200.000	0	37.200.000	100,00
GASTUAR, GUZTIRA	494.543.014	460.649.759	33.893.255	7,36

EUSKADIKO ENPLEGUAREN LIBURU ZURIA AURKEZTU DA

Trantsizio demografikoak, teknologikoak eta klimatikoak enpleguaren etorkizuna baldintzatuko dute Euskadin

Gaur egun, mundua une historiko batean bizi da, eta, aldi berean, trantsizio demografiko, teknologiko eta klima-aldaketako une batean gaude. Faktore horiek gizarte-ongizateko sistema tenkatu eta baldintzatuko dute datozen urteetan, eta aldaketa garrantzitsuak izango dira enpleguaren eremuan.

Duela gutxi, ISEAK Fundazioak -UPV/EHUri lotutako ikerketa-zentroa, lan-merkatuaren eta gizarte-politiken azterketan espezializatua- Eusko Jaurlaritzako Lan eta Enplegu Sailarekin lankidetzan egindako «Euskadiko Enpleguaren Liburu Zuria» izeneko aurkeztu zen. Azterlanaren ideia nagusia da aipatutako hiru trantsizioek lan-paradigmaren aldaketa aurreratzeari, enpleguan berehalako eta irismen luzeko ondorioekin.

Txostenak egungo egoeraren eta abiapuntuaren diagnostikoa egiten du, eta trantsizio bakoitzaren berezitasunak eta euskal gizartearentzat dituen inplikazioak azaltzen ditu. Azkenik, lanak jarduteko proposamen zehatzak eskaintzen ditu, mehatxu horiek **aukera gisa aprobetxatu ahal izateko** eta, horrela, etorkizunean enplegu hobeak lortzeko.

Azterlanaren egileek uste dute Euskadi **posizio pribilegiatu** batetik abiatzen dela ikuspegi ekonomiko eta sozialetik (per capita BPG handia, biztanleriaren kualifikazio handia eta bizitza-luzera handia uztartzearen ondorioz). Baina baita enpleguaren ikuspegitik ere (Espainiakoa baino nahiko egoera hobearrekin, baina hobetzeko marjinarekin inguruko beste herrialde batzuekin alderatuta) eta ekitate-indize nahiko altuekin (nahiz eta desberdintasunean goranzko joera atzeman).

Erronka demografikoa

Erronken eta jarduteko bideen artean, txostenaren egileek uste dute biztanleriaren piramidearen inbertsioak, bizitza-luzera handiagoari eta jaiotza-tasen beherakadari lotuta, **epe ertainean tenkatu egingo dituela egungo ongizate-sistemaren bideragarritasuna** eta belaunaldien arteko ekitatea (etorkizuneko pentsio-sistemaren tentsioetan islatua). Azpimarratu da, lan-dimentsiotik erronka demografikoari eraginkortasunez heltzeko, *"beharrezkoa dela langileen kopurua handitzea eta haien batez besteko adina gaztetzea"*.

Trantsizio teknologikoari dagokionez, lanak zehazten du munduko gizarte osoak ere aldaketa sakona izaten ari dela teknologiaren esparruan, konputazio-teknologiak bizkortuz eta Interneten erabilerarekin konbinatuz **eta adimen artifizial deritzenak agertuz**. Hala, egungo iraultza teknologikoak, aurrekoek bezala, automatizazio-prozesuak ekarriko ditu, lan-produktibitatea handitzen lagunduko dutenak, enplegu berriak sortuz eta pertsona askoren lan- eta bizitzakalitatea hobetuz. Hala ere, iraultza teknologiko horrek aldaketa disruptiboak eragingo ditu enpleguan, enpresen beharrak eta, ondorioz, kontratatutako beharreko profilen eskaria aldatzen baititu.

ISEAKek nabarmendu duenez, Euskadi nahiko ondo kokatuta dago erronka teknologikoari aurre egiteko, baina badira jarduteko guneak, hala nola **Lanbide Heziketaren eskaintza zabaltzea**, enplegu-eskariarekin eta tokiko premiekin hobeto lerrokatuta egon dadin. Prestakuntza akademikoa eta aplikatua hobeto uztartzeaz edo enplegu onak sortzen dituzten teknologiak ezartzeaz ere hitz egiten da.

Klima-aldaketa

Hirugarren trantsizioak, klima-aldaketak alegia, akordio globalen bitartez heldu behar zaio, eta akordio horiek, jakina, aldaketa ekonomikoak ekarriko dituzte gure egungo eredu ekonomikoan, zeina erregai fosiletan eta herrialdeen arteko desoreka sozial eta ekonomikoetan oinarritzen baita. Nabarmentzen da Euskadik, inguruko gizarteek bezala, ibilbide-orri bat egin behar duela klima-erronkari aurre egiteko, **non enplegua trantsizio horren erdigunea izango den**.

ISEAKek aurreikusten du garraioarekin eta automobilgintzarekin lotutako sektoreetako enpleguak izango duela eraldaketa handiena. Horrela, ekonomia lineal batetik ekonomia zirkular batera eraldatzeak eskatzen diren enplegu motak aldatuko ditu, eta horrek konponketarekin eta birziklatzarekin lotutako enpleguak handitzea ekarriko du, kontsumo-ondasun berrien ekoizpenarekin lotutako enpleguen kaltetan.

Ekonomia berde eta lehiakorrago bateranzko trantsizioa sustatzeko, jarduketa-kanalek I+Gn inbertsio handiagoa egin behar dute deskarbonizazio-teknologiak garatzeko, bai eta gaitasun berdeetan prestakuntza eta talentua erakartzea bultzatzen duten neurriak ere.

GARATU BEHARREKO PROPOSAMENAK

Euskadiko Enpleguari buruzko Liburu Zuriaren egileek uste dute aipatutako trantsizioek, deslokalizazioa, deserregulazioa eta globalizazioa bezalako beste fenomeno global batzuekin batera, erakundeak behar izango dituztela garapen ekonomiko bidezkoagoa lortzeko ekimen-sorta bat hedatzea.

Idea da trantsizioek eskaintzen dituzten aukerak aprobetxatzea enplegu gehiago eta hobeak sortzeko, kalitatezko zerbitzu publikoetarako sarbidea indartzeko eta herritarrek lanean parte hartzeko prestatzeko, herritarrek babesteko tresnez hornituz zailtasun handienak dituzten kolektiboen gizarte- eta lan-partaidetza bermatzeko, aukera-berdintasuna hobetuz.

- Proposamenen artean, bi urtetik beherako hezkuntza indartzea edo jatorriaren eta maila sozioekonomikoaren arabera eskola-segregazioa murriztea nabarmentzen da.
- Ikasleak hezkuntza-ibilbidea hautatzeko orientatzeaz ere hitz egiten da.
- Produktzio-etapan, prestakuntza lan-bizitzan zehar sustatzeaz hitz egiten da, baita langileen lan-bizitza luzatzeaz ere.
- Era berean, honako hauek ere azpimarratzen dira: atzeritar jatorriko pertsonen gizarteratzearen eta laneratzearen alde egitea, enplegu-ikuspegia duen industria-politika bultzatzea, edo enpresen erabakietan langileen parte-hartzea handitzeko pizgarriak ematea.
- Produktzio osteko etapan, trantsizioen eta krisien eragina arintzeko laguntza espezifikoak eta aldi baterakoak aipatzen dira, diru-sarrerak bermatzeko errenta izateaz gain.
- Kontziliazio-politikak proposatzen dituzte (adingabeak zaintzekoak edo adinekoak zaintzeko sistema profesionalizatzeko eta indartzeko).
- Erakunde publikoen funtzionamendua hobetzeko datuak erabiltzea ere proposatzen dute.

HALA ERE, ESPAINIA AZKENAURREKO POSTUAN DAGO AZTERTUTAKO 35 HERRIALDEETATIK

I+G+bra eta digitalizaziora bideratutako funtsak % 33 hazi dira eta 17.750 milioi eurotik gorakoak dira

Espainiako Elkarte Zientifikoen Konfederazioak (COSCE) berriki egindako txosten batek agerian utzi du I+G+bra eta digitalizaziora bideratutako funtsak % 33 baino gehiago haziko direla aurten, 17.767 milioi eurora iritsi arte. Hala ere, Espainiak azkeneko posizioen artean jarraitzen du Administrazio Publikoek testuinguru global batean ikerketan eta garapenean egiten duten ahaleginari dagokionez.

2023ko Estatuko Aurrekontu Orokorretako Zientzia eta Berrikuntza partiden finantzaketa **nabarmen hazi da aurreko ekitaldiko datuekin alderatuta**. Hala ere, COSCEren txostenak nabarmentzen du oraindik ez dela ikusi 46. Gastu-politikaren (Ikerketa, Garapen, Berrikuntza eta Digitalizaziora bideratutako partidak biltzen dituena) azken urteetako igoerek konpentsatu egiten dituzten ingurune global batean Espainiak duen posizioa hobetzeko metatutako murrizketak.

Ildo horretan, José de Nó-k, Ana Fernández Zubietarekin (GRINEI) lankidetzan, COSCERentzat egindako txostenak - izenburua: «Estatuko Aurrekontu Orokorrek (PG46) eta Europako Funtsak» - adierazten du Espainia, COVID-19aren pandemiaren ondoren, I+Gko Aurrekontu Kreditu Publikoetan (GBOARD) inbertsio publikoa egiteko ahalegin globala egiten duten 34 herrialdeen azkenaurreko postuan dagoela, Errumaniaren aurretik bakarrik (*ikus erantsitako grafikoa*, 2021eko inbertsioa 2007koarekin alderatuta). Hori kontraste egiten du aztertutako aldiaren I+Gn inbertsio publikoa egiteko apustu-ingurune batekin.

Hala, Espainia urrundu egin da azken urteotan, ez bakarrik munduko herrialde liderretatik, hala nola Japoniatik edo Koreatik (herrialde txikienetakoak salbu) eta Europako liderretatik, hala nola Alemaniatik eta Norvegiatik, adierazitako batez bestekoetatik oso urrun baitaude; aitzitik, inguruko beste herrialde batzuetatik ere urrundu da, hala nola Italiatik eta Portugaldik, azken horiek Espainiak baino gutxiago egin baitute atzera.

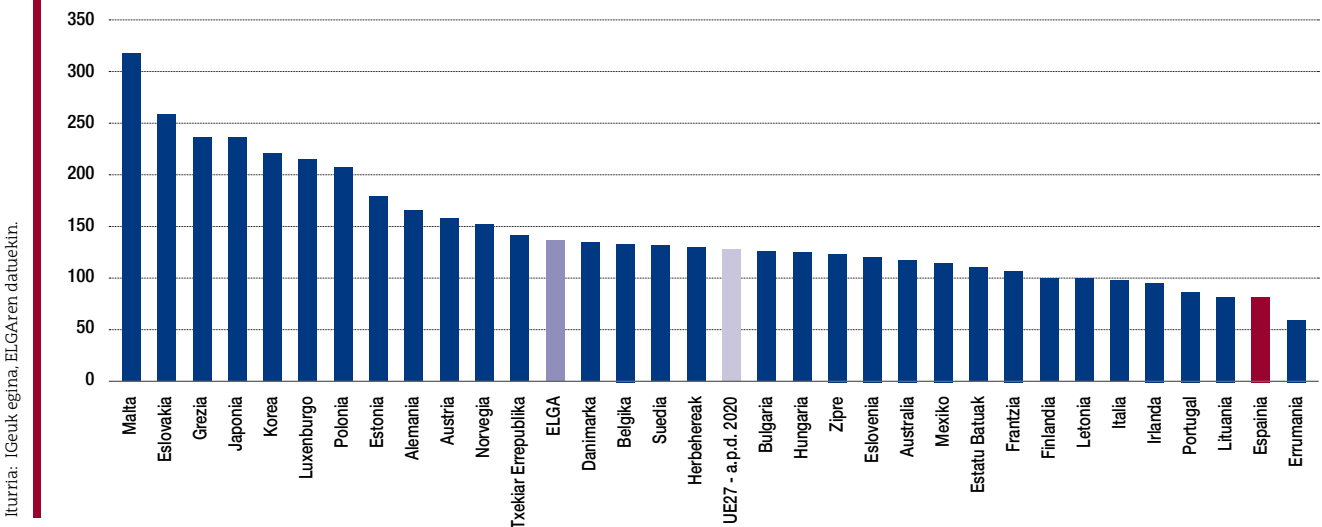
Europako funtsekiko mendekotasuna

COSCEren txostenaren beste ondorio bat Europako funtsen gehiegizko mendekotasuna da; izan ere, partida horietara bideratutako funts nazionalak (finantzarioak eta ez-finantzarioak) krisiaren aurreko mailetatik urrun daude oraindik. Guztira, esparru horietako partida nazionalak 8.672 milioi baino zertxobait gehiago bildu dituzte ekitaldi honetan, eta azken urtean 792 milioi euro baino gehiagoko hazkundera izan dute, % 10 gehiago. Europako funtsak, aldiz, **gutzizkoaren % 51 baino gehiago dira (9.095 milioi euro inguru)** eta finantzazkoak ez diren funtsen ia bi heren (zehazki, %63,5).

Txostenaren egileek nabarmendu dute Zientzia, Teknologia eta Berrikuntzara bideratutako baliabideak baloratzeko magnitude garrantzitsuena baliabide nazionalen funts ez-finantzarioak direla, horiek baitira inbertsio zuzenaren bolumena benetan ordezkatzeko dutenak eta denboran jarraitutasuna dutelako. Horrela, 2023rako Estatuko Aurrekontu Orokorretan, **partida horietara bideratutako funts nazional ez-finantzarioak 3.836 milioi eurora igotzen dira, hau da, % 12,4ko igoera**. Bestalde, Europatik datozen baliabide ez-finantzarioen partida 6.612 milioi eurokoa da (aurreko ekitaldian baino %22,3 gehiago).

Horrela, COSCEren azterketak ohartarazten du beharrezkoa dela Espainiako ikerketa- eta berrikuntza-jardueraren administrazio-esparrua berrikustea, I+G+b eta digitalizaziorako baliabideak behar bezala aprobetxa daitezen. *“Txostenaren egileek diotenez, egiaztatzeke dago I+G+b sistemak horrelako funtsak xurgatzeko duen gaitasuna, neurri handi batean Europako funtsak deitu aurretik egikaritu gabe baitzeuden.”*

I+Gko AURREKONTU-KREDITU PUBLIKOAK (GBARD) 2021
(Dolar estatubatuarren PPP, indizea 2007 = 100)

Iturria: IGeuk egina, ELGAren datuekin.